

только в ограниченной сфере прикладных дисциплин: криминалистики, тактико-специальной подготовки, профессионально-прикладной физической подготовки и ряда других. При этом нельзя забывать, что даже в указанных областях существуют специфические, а иногда и закрытые знания, которые должны изучаться только в соответствующем государстве.

В условиях современных требований к организации учебного процесса в Академии МВД Республики Беларусь особенно должно уделяться внимание специализации будущего сотрудника органов внутренних дел. Сегодня по целому ряду учебных дисциплин не удается подчас избежать так называемого «трафаретного обучения», когда обучаемые независимо от их будущей практической деятельности прорабатывают единый универсальный комплекс учебного материала, ориентированный на абстрактного «сотрудника органов внутренних дел». При этом в значительной степени утрачивается связь преподаваемого материала со спецификой будущей практической деятельности выпускника.

Таким образом, в Академии МВД Республики Беларусь более перспективным для развития видится такое направление Болонского процесса, как использование двухступенчатой системы высшего образования. При этом на второй ступени образования в большей степени следует учитывать специализацию обучающихся и их будущую профессиональную деятельность.

Сегодня такой учет осуществляется на стадии формулирования тем учебных дисциплин, подготовки вопросов лекций, плана семинарских занятий, разработки заданий для самостоятельного изучения, но при этом возрастает объем и восприятие учебно-программной документации. В связи с этим перспектива видится в использовании индивидуальных методик преподавания отдельных дисциплин.

Такие методики, индивидуально разрабатываемые преподавателем, будут более четко и полно отражать особенности той или иной категории обучаемых: преподаватель сможет адаптировать учебный материал согласно учебной программы с точки зрения его необходимости для будущей профессиональной деятельности выпускника.

Кроме того, разработка и использование индивидуальных методик преподавания позволит более полно реализоваться профессионализму преподавателя, всесторонне проявить педагогическое мастерство и использовать нестандартные подходы в преподавании учебных дисциплин.

А.М. Сувалаў, намеснік начальніка кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права Акадэміі МУС Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

МЕСЦА БАЛОНСКАГА ПРАЦЭСУ Ў РЭФАРМАННІ СІСТЭМЫ АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Галоўная задача сістэмы адукацыі – перадача наступным пакаленням усяго аб’ёму ведаў, навыкаў і ўменняў, што былі назапашаны папярэднікамі, падрыхтоўка навучэнцаў да самастойнай работы па атрымманню і засваенню новых ведаў. Задача простая і зразумелая, як і сістэма, пры дапамозе якой ажыццяўляецца працэс перадачы і засваення вопыту ад папярэдніх пакаленняў наступнікамі. У аснове гэтай сістэмы знаходзяцца навучэнец і настаўнік. У дачыненні да першага сёння прынята выкарыстоўваць паняцце «спажывец». Зразумела, што сістэма адукацыі павінна быць цалкам скіравана на стварэнне найлепшых умоў для рэалізацыі галоўнай мэты адукацыі – перадачы ведаў, навыкаў, уменняў «спажывцу» і фарміравання яго кампетэнцый. Навучэнец – цэнтральная асоба працэсу адукацыі, якая для яго існуе і працуе.

Зыходзячы з гэтага і павінна будавацца ўся сістэма адукацыі: яна павінна стварыць найлепшыя ўмовы для навучэнца. Складальнікамі паспяховай рэалізацыі задач навучання з’яўляюцца базавая падрыхтоўка абітурыентаў, тыя веды, якія яны атрымалі ў школе; матывацыя самога навучэнца на паспяховую вучобу і засваенне максімальнага аб’ёму ведаў; матэрыяльна-тэхнічная база навучальнай установы, перш за ўсё бібліятэчныя фонды, якімі можа карыстацца навучэнец; выкладчык, яго прафесійны ўзровень і асабістая матывацыя і зацікаўленасць у выніках сваёй працы. Важная роля належыць цвёрдаму перакананню навучэнца ў тым, што паспяхова праца пры навучанні з’яўляецца гарантыяй яго кар’ернага росту ў будучым.

Адным з мінусаў Болонскага працэсу, на наш погляд, з’яўляецца большая, чым гэта было раней, арыентацыя на прафесіяналізацыю адукацыі. На першы погляд, няма нічога адмоўнага ў жаданні атрымаць спецыяліста-прафесіянала, здатнага адразу і максімальна паспяхова выконваць ускладзеныя на яго абавязкі, пры гэтым падрыхтаванага не за 5, а за 4, а то і за 3 гады. Рынак не дазваляе замаруджваць працэс падрыхтоўкі спецыяліста. Такі падыход прыводзіць да пераўтварэння падрыхтоўкі спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй у аналаг вытворчасці прадукцыі, ажыццяўленне «адукацыйных паслуг». Гэта пазбаўляе вышэйшую адукацыю статусу структуры, якая фарміруе інтэлектуалаў, і пераводзіць яе ў

статус структуры, што рыхтуе спецыялістаў-прафесіяналаў, здольных выконваць вузкія задачы. Інакш кажучы, адной з праблем Балонскага працэсу з'яўляецца спрашчэнне падрыхтоўкі ва ўстановах вышэйшай адукацыі да ўзроўню тэхнікумаў савецкага перыяду. Аптымізацыі нам не пазбегнуць. Але яна не павінна прывесці да такога ўзроўню спрашчэння вучэбных планаў падрыхтоўкі навучэнцаў устаноў вышэйшай адукацыі, што трэба будзе ствараць дадатковыя навучальныя ўстановы, дзе б рыхтавалі інтэлектуалаў. Другая ступень атрымання вышэйшай адукацыі па Балонскаму працэсу прызначана вырашыць зазначаную праблему. Далейшая адукацыя (пасля атрымання базавай) дае магчымасць вырашыць праблему падрыхтоўкі ўжо не спецыяліста-прафесіянала, а спецыяліста-даследчыка, здольнага выйсці за вузкія рамкі непасрэднага выканання прафесійных абавязкаў. Але ў гэтай частцы прапануемая Балонскім працэсам праграма падрыхтоўкі радыкальна адрозніваецца ад той, што добра працавала ў савецкай вышэйшай школе. Традыцыйна ў нас на першых курсах навучання малады чалавек атрымліваў даволі ґрунтоўную падрыхтоўку па вучэбных дысцыплінах гуманітарнага цыкла. І ўжо на базе атрыманых ведаў адбывалася паглыбленне яго падрыхтоўкі, яго спецыялізацыя. Адбываўся рух ад агульнага да прыватнага. Балонскі працэс прапануе ісці ад прыватнага да агульнага: спачатку рыхтуем прафесійныя кампетэнцыі і толькі пасля праводзім агульнае інтэлектуальнае развіццё навучэнца. Ва ўмовах сучаснай сітуацыі гэта патрабуе перабудовы ўсёй структуры вучэбных планаў, але перш за ўсё неабходны перабудовы ў галовах выкладчыкаў нашых навучальных устаноў. Патрэбна асэнсаваць радыкальную розніцу ў выкладчыцкай дзейнасці на першай і другой ступенях атрымання вышэйшай адукацыі. Менавіта гэты аспект, на наш погляд, на сённяшні час выступае адной з галоўных перашкод ва ўкараненні Балонскага працэсу ў нашай краіне. У рэспубліцы не існуе ўстойлівай традыцыі з універсітэцкімі свабодамі; практычна адсутнічаюць практыка свабоднага пераводу студэнтаў з адной навучальнай установы ў другую і слабая мабільнасць саміх выкладчыкаў (у часы Савецкага Саюза віталася стабільнасць, калі выкладчык па працягу доўгага часу, калі не ўсяго прафесійнага жыцця, заставаўся ў адной навучальнай установе); толькі фарміруецца механізм выбару студэнтамі вучэбных дысцыплін; не сфарміравана сістэма крэдытаў, якая б дазваляла рэалізаваць мабільнасць нашых студэнтаў на практыцы; адсутнічае механізм працаўладкавання нашых выпускнікоў у Еўропе, як і выпускнікоў еўрапейскіх устаноў вышэйшай адукацыі ў нас.

Балонскі працэс не панацяя для сістэмы адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь. Гэта адзін з элементаў працэсу рэфармавання сістэмы адукацыі ў нашай краіне. Элемент важны, але гэта толькі адзін з таго мноства

пазіцый, што патрабуюць свайго змянення і паляпшэння разам з прыняццем нашай краінай курсу на далучэнне да адзінай еўрапейскай адукацыйнай прасторы.

УДК 378

Е.Н. Сувалова, старший преподаватель кафедры философии и идеологической работы Академии МВД Республики Беларусь

СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ БЕЛАРУСИ И ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИИ В ЕВРОПЕЙСКОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО

Беларусь, присоединившись в мае 2015 г. к Болонскому процессу, вступила в Европейское пространство высшего образования. Несмотря на то, что наша страна стала одной из последних в Европе, кто вошел в этот процесс, это никаким образом не сказывается на белорусской системе образования в сравнении с иными европейскими странами, а касается интеграционных процессов, в которых республика принимает активное участие. Министр образования Республики Беларусь М.А. Журавков подчеркнул, что «стратегия развития национальной системы образования основана на международной интеграции, вовлечении в процесс обновления национальной системы образования максимально широкого круга заинтересованных сторон, включая работодателей, представителей студенческого самоуправления и международных экспертов».

Присоединение Беларуси к Болонскому процессу вызвало оживленные дискуссии в белорусском обществе, в ходе которых обсуждаются как плюсы, так и минусы данной системы. Одной из болезненных сторон происходящих процессов является возможная «утечка мозгов» из Беларуси в страны с более высоким уровнем жизни и более благоприятными условиями для самореализации человеческого потенциала. Необходимо согласиться, что Болонская система этому действительно способствует. Наличие дипломов европейского образца, признание нашего образования за рубежом, реально упростит инициативным и перспективным молодым людям возможность трудоустройства за границей. Однако необходимо признать, что существовавшая ранее ситуация также не препятствовала процессу «утечки мозгов» из нашей страны.